

Advies nr 09/2013 van 28 maart 2013

Betreft: Adviesaanvraag betreffende het ontwerp van koninklijk besluit tot regeling van sommige verzekeringsovereenkomsten tot waarborg van de terugbetaling van het kapitaal van een hypothecair krediet (CO-A-2013-006)

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer;

Gelet op de wet van 8 december 1992 *tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens* (hierna WVP), inzonderheid artikel 29;

Gelet op het verzoek om advies van de heer Johan Vande Lanotte, Vice-Eerste Minister en Minister van Economie, Consumenten en Noordzee, ontvangen op 14/02/2013;

Gelet op het verslag van Mevrouw Anne JUNION;

Brengt op 28 maart 2013 het volgend advies uit:

1. ONDERWERP VAN DE AANVRAAG

1. De heer Johan Vande Lanotte, Vice-Eerste Minister en Minister van Economie, Consumenten en Noordzee, heeft met zijn schrijven van 13 februari 2013, ontvangen op 14 februari, de Commissie gevraagd een advies te verstrekken over het ontwerp van koninklijk besluit tot regeling van sommige verzekeringsovereenkomsten tot waarborg van de terugbetaling van het kapitaal van een hypothecair krediet.

2. Artikel 138ter-1, § 2 en 3 van Hoofdstuk V van de Wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst (hierna WLVO), getiteld "Nadere bepalingen betreffende sommige verzekeringsovereenkomsten die de terugbetaling van het kapitaal van een krediet waarborgen¹" bepaalt het volgende:

"§ 2. Indien de Commissie voor verzekeringen er niet in slaagt binnen de termijn bedoeld in § 1 de gedragscode uit te werken, stelt de Koning, op gezamenlijk voorstel van de ministers bevoegd voor de Verzekeringen en de Volksgezondheid, na advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, de gedragscode vast.

§ 3. Bij gebreke van de in § 1 bedoelde gedragscode kan de Koning het gebruik van medische vragenlijsten regelen of verbieden.

De Koning kan vragen die betrekking hebben op de gezondheidstoestand van de verzekerde bepalen, herformuleren of verbieden. Hij kan de draagwijdte van een vraag in de tijd beperken.

De Koning kan het verzekerde bedrag vaststellen waaronder enkel de medische vragenlijst kan worden gebruikt."

3. Uit de inleiding bij het ontwerp blijkt dat de Commissie voor verzekeringen er niet in geslaagd is haar taak binnen de gestelde termijn af te ronden, namelijk binnen de zes maanden na de publicatie van de Wet van 21 januari 2010², waardoor het ontwerp van koninklijk besluit en onderhavige adviesaanvraag worden gerechtvaardigd.

2. TOEPASSELIJKHEID VAN DE WVP

4. De Privacywet is van toepassing op iedere verwerking van persoonsgegevens (artikel 3 van de WVP).
Overeenkomstig artikel 1 van de WVP wordt als persoonsgegeven beschouwd "*iedere informatie betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon (...);als*

¹ Ingevoegd door de Wet van 21 januari 2010 tot wijziging van de Wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst wat de schuldsaldoverzekeringen betreft voor personen met een verhoogd gezondheidsrisico

² Gepubliceerd in het B.S. op 3 februari 2010.

identificeerbaar wordt beschouwd een persoon die direct of indirect kan worden geïdentificeerd, met name aan de hand van een identificatienummer of van één of meer specifieke elementen die kenmerkend zijn voor zijn of haar fysieke, fysiologische, psychische, economische, culturele of sociale identiteit".

5. De standaard medische vragenlijst beoogt meer in het bijzonder de inzameling van gevoelige persoonsgegevens die onder de toepassing vallen van artikel 7 van de WVP. De Commissie merkt op dat Artikel 138ter-1, § 1, eerste lid, 2° van de WLVO bepaalt dat de standaard medische vragenlijst moet worden opgemaakt met inachtneming van de WVP (...).
6. Dit ontwerp impliceert verschillende verwerkingen van persoonsgegevens. Het gaat dus om een geheel van bewerkingen met betrekking tot persoonsgegevens, al dan niet uitgevoerd met behulp van geautomatiseerde procedés, die een verwerking of verwerkingen vormen in de zin van artikel 1, § 2 van de WVP.

3. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

Algemene opmerkingen

7. De Commissie vraagt zich af waarom de titel van het ontwerp niet expliciet verwijst naar de vaststelling van een gedragscode door de Koning zoals overigens wordt vermeld in de adviesaanvraag aan de Commissie.
8. De Commissie suggereert dat het ontwerp van koninklijk besluit zou vergezeld worden van een verslag aan de Koning waardoor de context en draagwijdte van verschillende artikelen met meer kennis van zaken zou kunnen worden beoordeeld. Dit verslag aan de Koning zou de verantwoordelijken voor de verwerking op nuttige wijze kunnen herinneren aan een aantal elementen van de WVP die zij dienen na te leven.
9. Artikel 7, § 1 van de WVP verbiedt in principe de verwerking van persoonsgegevens betreffende de gezondheid. Paragraaf 2 van dit artikel somt op limitatieve wijze de gevallen op waarin dit verbod wordt opgeheven. Dit is dit onder meer het geval als de verwerking om redenen van zwaarwegend algemeen belang verplicht wordt door of krachtens een wet. Gelet op de WLVO en het voorgelegde ontwerpbesluit meent de Commissie dat er sprake is van een toelaatbare basis voor de verwerking(en) waarvan sprake.

10. Gelet op de verwerkte gevoelige gegevens acht de Commissie het nuttig eraan te herinneren dat:

- artikel 25 van het Koninklijk besluit van 13 februari 2001 tot uitvoering van de WVP bepaalt dat de verantwoordelijke voor de verwerking bijkomende maatregelen moet nemen zoals de categorieën personen aanduiden die de gegevens kunnen raadplegen, enz.³; de Commissie vraagt dat het verslag aan de Koning hiernaar zou verwijzen;
- artikel 16 van de WVP vereist dat de verantwoordelijken voor de verwerking veiligheidsmaatregelen nemen. Op dit punt verwijst de Commissie naar de "Referentiemaatregelen voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens⁴ alsook naar de "Minimale veiligheidsnormen die van toepassing zijn vanaf 1 januari 2011⁵". Een herinnering dienaangaande zou eveneens moeten worden voorzien in het verslag aan de Koning.

11. De bewaring van de gegevens moet worden onderzocht aangezien artikel 4, § 1, 5° van de WVP bepaalt dat de gegevens, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, niet langer mogen worden bewaard dan voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verkregen of verder worden verwerkt, noodzakelijk is. Het ontwerp bevat geen enkele informatie op dit vlak wat moeilijk te rechtvaardigen valt gelet op het gevoelige karakter van de verwerkte gegevens. De Commissie vraagt dat hieraan zou worden verholpen.

Meer in het algemeen vestigt de Commissie er de aandacht op dat de bewaringswijze van de gegevens dient aangepast te worden in functie van de mettertijd evoluerende noden. Zo vergt een lopende verzekeringspolis een bewaringswijze voor het onmiddellijke beheer (herinnering, betaling van premies enz.) zodat de gegevens beschikbaar en toegankelijk zijn voor de belanghebbenden. Niettemin oordeelt de Commissie dat de bewaringswijze slechts een beperkte toegang dient te verlenen tot de gegevens betreffende de gezondheid (de schuldsaldoverzekering komt slechts tussen indien het risico zich voordoet).

Zodra de bewaring van de gegevens niet langer noodzakelijk is voor de verwezenlijking van het doeleinde (met inbegrip van de termijnen voor beroep, verjaring en archivering), dienen de gegevens te worden vernietigd.

³ Cf. naast de lijst met categorieën personen die ter beschikking van de Commissie moet worden gehouden ook de eerbiediging van het vertrouwelijk karakter van de betrokken gegevens via een wettelijke of statutaire verplichting, of door een evenwaardige contractuele bepaling

⁴ Cf. website van de Commissie

⁵ Cf. website van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid

12. De tekst van het ontwerp dient, bij gebrek hieraan in het verslag aan de Koning, te herinneren aan het finaliteitsbeginsel. Bovendien dient het verbod op het gebruik van de in het raam van het ontwerp ingezamelde gegevens voor direct marketing opgenomen te worden.
13. Het commentaar van de Commissie beperkt zich tot de artikelen die betrekking hebben op de verwerking van persoonsgegevens.

Hoofdstuk I – Definities en toepassingsgebied

14. Artikelen 1 en 2 van dit hoofdstuk geven geen aanleiding tot opmerkingen

Hoofdstuk II – Verplichtingen bij het sluiten van een schuldsaldoverzekering

Afdeling 1 - Gebruik van de medische vragenlijst

Artikelen 3 en 4

15. Artikel 3 bepaalt dat indien een verzekeringsonderneming gebruik maakt van een medische vragenlijst⁶ bij de behandeling van een aanvraag tot schuldsaldoverzekering, zij hiertoe de standaard medische vragenlijst gebruikt waarvan de exhaustieve inhoud opgenomen is in bijlage bij dit besluit. Indien een verzekeringsonderneming slechts een aantal vragen uit de standaard medische vragenlijst aan een kandidaat verzekeringsnemer stelt, is het haar niet toegelaten om naderhand andere vragen uit deze standaard medische vragenlijst te stellen.

De Commissie meent dat uit de voorgelegde tekst onvoldoende blijkt dat de verzekeringsonderneming slechts de vragen mag stellen die *in concreto* relevant zijn. De standaard medische vragenlijst moet immers beschouwd worden als een lijst met de vragen die eventueel kunnen gesteld worden zonder dat zij, in een bepaald geval, noodzakelijkerwijze allemaal relevant zijn.

⁶ Artikel 29 van het ontwerp bepaalt dat de verzekeringsonderneming die geen standaard medische vragenlijst hanteert in het kader van de toekenning van een schuldsaldoverzekering, behoudens bij opzettelijke verzwijging, niet kan inroepen dat de kandidaat- verzekeringsnemer heeft verzuimd aan zijn precontractuele informatieplicht.

Afdeling 2 - Motiveringsplicht

Artikelen 5 tot 11

16. Deze artikelen voeren hoofdzakelijk artikel 138ter-2 van de WLVO uit. In het raam van de transparantie beantwoorden zij aan de vereisten van artikelen 10 (recht om vanwege de verantwoordelijke voor de verwerking mededeling te verkrijgen van de logica die aan een geautomatiseerde gegevens verwerking ten grondslag ligt) en, indien nodig⁷, 12**bis** van de WVP (een besluit waaraan voor een persoon rechtsgevolgen verbonden zijn of dat hem in aanmerkelijke mate treft is toegelaten indien in de overeenkomst of de bepaling passende maatregelen zijn genomen ter bescherming van de gerechtvaardigde belangen van de betrokkene. Minstens moet hem de mogelijkheid geboden worden om op nuttige wijze zijn standpunt naar voor te brengen). In dit opzicht dient de kandidaat-verzekeringnemer de informatie te krijgen bedoeld in artikelen 5 tot 7 maar mag hij eveneens bijkomende informatie vragen (artikelen 8 en 9). Cf. voor de betwisting de artikelen 13, 14, 15 en v. hierna.

Hoofdstuk III- Bijzondere bepalingen bij het sluiten van een schuldsaldoverzekering met personen met een verhoogd gezondheidsrisico

Afdeling 1 - Aanpassing van het verzekeringsvoorstel na tussenkomst van de herverzekeraar

Artikelen 13 en 14

17. Deze artikelen omschrijven de artikelen 138ter-3 en 4 van de WLVO en veroorzaken nauwelijks bedenkingen behoudens de belangrijke vaststelling dat, onder andere ingeval de geautomatiseerde beslissing, in de nodige mechanismen moet voorzien worden om de kandidaat-verzekeringnemers de mogelijkheid te bieden om hun standpunt kenbaar te maken met betrekking tot de toegepaste bijpremie.

Afdeling 2 - Medische herevaluatie

Artikelen 15 tot 26

18. Deze artikelen geven geen aanleiding tot opmerkingen behoudens een die vergelijkbaar is met die op het einde van het vorige punt, namelijk in dezelfde context de mogelijkheid voor de kandidaat-verzekerden om een medische herevaluatie te vragen.

⁷ Geen enkel element laat toe de toepassing van artikel 12**bis** van de WVP *a priori* uit te sluiten.

Bijlage – Standaard medische vragenlijst

19. Deze vragenlijst bestaat uit twee delen: een niet-medisch gedeelte en een medisch gedeelte. De Commissie meent dat het niet echt nuttig is deze delen expliciet te onderscheiden. Sommige vragen die gesteld worden in het niet-medische gedeelte (alcoholgebruik, druggebruik en behandelingen ingevolge dit gebruik) vormen immers eveneens gegevens betreffende de gezondheid.
20. Met betrekking tot de gestelde vragen bepaalt artikel 4, § 1 van de WVP dat persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en niet overmatig dienen te zijn, uitgaande van de doeleinden waarvoor zij worden verkregen of waarvoor zij verder worden verwerkt (proportionaliteitsbeginsel).
21. De Commissie merkt op dat de vragen die opgenomen zijn in de standaard medische vragenlijst deel uitmaken van de "Lijst met medische standaardvragen" die de verzekeringsonderneming aan kandidaat-verzekerden stelt⁸. Sommige vragen werden niet overgenomen aangezien het ontwerp uitsluitend betrekking heeft op de schuldsaldoverzekeringen.
22. De Commissie is van mening dat in het verslag aan de Koning moet verwezen worden naar artikel 9 van de WVP (kennisgeving aan de betrokkene) aangezien dit artikel de informatie opsomt die aan de betrokkene moet verstrekt worden op het ogenblik dat zijn gegevens worden ingezameld. Het zou nuttig kunnen zijn deze informatie op te nemen in het formulier⁹. Met betrekking tot deze informatie (cf. opsomming in artikel 9, § 1) benadrukt de Commissie het al dan niet verplichte karakter van het antwoord alsook de eventuele gevolgen indien met het antwoord schuldig blijft.
23. Ten slotte dringt de Commissie er in dezelfde context op aan dat er zou aan herinnerd worden dat overeenkomstig artikel 7, §§ 4 en 5 van de WVP, persoonsgegevens betreffende de gezondheid slechts mogen worden verwerkt onder de verantwoordelijkheid van een beroepsbeoefenaar in de gezondheidszorg en ingezameld moeten worden bij de betrokkene en niet via andere bronnen (behoudens uitzonderingen).

⁸ Cf. Assuralia – medische standaardvragen 2012

⁹ Of in het schrijven waarmee het formulier aan de kandidaat-verzekerde wordt gestuurd.

OM DEZE REDENEN,

Verstrekt de Commissie een gunstig advies over het voorgelegde voorontwerp van koninklijk besluit op voorwaarde dat rekening wordt gehouden met de geformuleerde opmerkingen, hoofdzakelijk in de punten 8, 10 tot 12, 15, 19, 22 en 23.

De Wnd. Administrateur.,

De Voorzitter,

(get.) Patrick Van Wouwe

(get.) Willem Debeuckelaere